

Tieslietu ministrija

Informatīvs materiāls par tiesu reformu Latgales reģionā 2016.gada janvāris

Informācija par tiesu reformu – tās mērķi un būtība

Latgales tiesu apgabala rajonu (pilsētu) tiesu un zemesgrāmatu nodaļu reorganizāciju ar Tieslietu padomes lēmumu īsteno Tieslietu ministrija sadarbībā ar Tiesu administrāciju. Reformas īstenošana uzsākta 2015.gadā, apvienojot vairāku Rīgas tiesu apgabala tiesu teritorijas, proti – Siguldas rajona tiesu un Jūrmalas pilsētas tiesu pievienojot Rīgas rajona tiesai un Rīgas Centra rajona tiesu – Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesai.

Reformas būtība – viena tiesu apgabala ietvaros tiek apvienotas vairāku tiesu teritorijas, juridiski izveidojot vienu lielāku tiesu. Šīs jaunās teritorijas ietvaros turpina darboties visas līdzšinējās tiesas kā jaunās apvienotās tiesas struktūras, nodrošinot iedzīvotāju pieejamību tiesai.

Reorganizācija nozīmē **tiesu un to sastāvā esošo zemesgrāmatu nodaļu reformu organizatoriskā līmenī**: tiesu vada viens tiesas priekšsēdētājs, tajā ir vienota lietu sadales sistēma un tiesnešu slodžu izlīdzināšana notiek pēc vienota principa.

Reformas mērķis ir paaugstināt tiesu darbības efektivitāti un iespējami racionāli izmantot tiesu rīcībā esošos resursus.

Reformas būtiskākie ieguvumi:

- Vienmērīga tiesu noslodze un lietu izskatīšanas termiņi. Tiesneši vienas tiesas ietvaros skata visas attiecīgajai tiesai piekritīgās lietas, neatkarīgi no to iesniegšanas vietas. Tādējādi tiesnešu noslodze un lietu plūsma tiek sadalīta vienmērīgi vienas tiesas ietvaros. Tiesas priekšsēdētājs izvērtē tiesnešu un tiesu darbinieku noslodzi, un vajadzības gadījumā pārdala pienākumus, kā arī seko līdzi tam, lai vienāda veida lietās to izskatīšanas termiņi būtu līdzīgi.
- Tiesnešu un tiesu specializācijas nodrošināšana, vienlaikus ievērojot nejaušību lietu sadalē. Tiesā ar nelielu tiesnešu skaitu nevar nodrošināt vienlaicīgi tiesnešu specializāciju un nejaušības principa ievērošanu lietu sadalē. Lai nodrošinātu minēto principu vienlaicīgu ievērošanu, ir nepieciešams, lai attiecīgā tiesību nozarē vai tiesību jautājumā specializētos vismaz trīs tiesneši. Šādā gadījumā ir iespējams nodrošināt gan nejaušības principa un specializācijas principu ievērošanu lietu sadalē, augstāku tiesas spriešanas kvalitāti, gan novērst nevēlamu korporatīvu saišu veidošanos. Tiesas ar nelielu tiesnešu skaitu arī rada paaugstinātu interešu konflikta risku.

Mazās tiesas, kurās tiesnešu skaits ir no diviem līdz četriem tiesnešiem, reorganizācijas rezultātā tiek apvienotas, kopā veidojot lielāku tiesnešu korpusu.

Tieslietu ministrija

Informatīvs materiāls par tiesu reformu Latgales reģionā 2016.gada janvāris

Piemēri

a) Līdz reformas ieviešanai tiesa A saņem ievērojami vairāk prasību nekā tiesa B, un līdz ar to arī darba apjoms tiesā A ir daudz lielāks. Ņemot vērā jau iepriekš tiesās A un B nozīmēto lietu izskatīšanas termiņus, tiesā A saņemtās lietas izskatīšana tiek nozīmēta uz 2016.gada decembri, bet tiesā B - uz 2016.gada aprīli. Pēc reformas, kurā tiesa B pievienota tiesai A, lietas tiek sadalītas vienlīdzīgi starp tiesu A un B tiesnešiem. Tas nozīmē, ka lieta varēs tikt nodota arī tam tiesnesim, kuram lietu izskatīšana bija nozīmēta uz 2016.gada aprīli. Reformas rezultātā lieta, kas citādi būtu nozīmēta izskatīšanai uz 2016.gada decembri, tiks nozīmēta izskatīšanai ātrāk.

b) Līdz reformas ieviešanai tiesā B strādā trīs tiesneši. Visi tiesas B tiesneši skata civillietas, bet divi no tiem arī krimināllietas. Līdz ar to ir iespējams prognozēt krimināllietas nodošanu izskatīšanai kādam no diviem tiesas B tiesnešiem. Tāpat iespējami gadījumi, kad slimības, atvaļinājuma vai citas prombūtnes laikā tiesā paliek tikai viens tiesnesis, kurš skata krimināllietas.

Pēc reformas īstenošanas, kuras rezultātā tiesa B pievienota tiesai A, lietas tiek sadalītas vienlīdzīgi starp tiem A un B tiesnešiem, kas specializējušies konkrēto lietu izskatīšanā. Piemēram, krimināllietas, kas būtu bijušas piekritīgas B tiesai, skatīs kāds no četriem A tiesas tiesnešiem, nodrošinot gan lietu sadales nejaušību specializācijas (konkrētu lietu veida skatīšana) ietvaros, gan tiesas darba nepārtrauktību.

Reformas ieviešana Latgales tiesu apgabalā

No 2016.gada 1.februāra **Latgales apgabaltiesas darbības teritorijā būs divas rajona (pilsētas) tiesas un zemesgrāmatu nodaļas:**

- 1. Daugavpils tiesa un Daugavpils tiesas zemesgrāmatu nodaļa;**
- 2. Rēzeknes tiesa un Rēzeknes tiesas zemesgrāmatu nodaļa.**

Svarīgi! Visu līdzšinējo tiesu darbība tiks nodrošināta arī pēc reformas:

- Rēzeknes tiesas darbība tiks nodrošināta arī līdzšinējās **Balvu rajona un Ludzas rajona tiesas** telpās;
- Rēzeknes tiesas zemesgrāmatu nodaļas darbība tiks nodrošināta arī līdzšinējās **Balvu rajona tiesas zemesgrāmatu nodaļas** telpās. Ludzā zemesgrāmatu nodaļā iesniedzamo dokumentu pieņemšanu un izsniegšanu nodrošinās kompetents darbinieks Rēzeknes tiesas telpās (Ludzā);
- Daugavpils tiesas darbība tiks nodrošināta arī līdzšinējās **Preiļu rajona un Krāslavas rajona tiesas** telpās;

Tieslietu ministrija

Informatīvs materiāls par tiesu reformu Latgales reģionā 2016.gada janvāris

- Daugavpils tiesas zemesgrāmatas nodaļas darbība tiks nodrošināta arī līdzšinējās **Preiļu rajona tiesas zemesgrāmatas nodaļas** telpās.

Svarīgi! Dokumentus pēc reformas būs iespējams iesniegt jebkurā no tiesas vai zemesgrāmatas nodaļas atrašanās vietām pēc personas izvēles. Tāpat jebkurā zemesgrāmatu nodaļas atrašanās vietā būs pieejama parakstu uz nostiprinājuma lūguma apliecināšana. Dokumentu izsniegšana no lietas materiāliem tiks organizēta tās tiesas vai zemesgrāmatu nodaļas atrašanās vietā, kurā lieta izskatīta vai pēc pieprasītāja izvēles ar pasta starpniecību.

Piemērs. *Lai nostiprinātu īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu, kas atrodas Balvos, personai līdz šim bija jādodas uz Balvu rajona tiesas zemesgrāmatu nodaļu. Pēc reformas ieviešanas persona nostiprinājumu lūgumu varēs iesniegt tāpat, kā līdz šim zemesgrāmatu nodaļas darbības vietā Balvos, Ludzā (līdzšinējās Ludzas rajona tiesas telpās) vai Rēzeknē.*

Organizatoriskie jautājumi

Lietu sadales kārtību un citus darba organizācijas jautājumus tiesā nosaka tiesas priekšsēdētājs. Līdz ar to aicinām Latvijas tiesu portālā www.tiesas.lv sekot līdz aktuālajai informācijai par tiesā noteikto lietu sadales kārtību un tiesu darbu pēc reorganizācijas.

Daugavpils un Rēzeknes tiesā ir nozīmētas kontaktpersonas – tiesu darbinieki, kuri atbildēs uz jautājumiem neskaidrību gadījumā.

Biežāk uzdotie jautājumi un atbildes

Vai tiesu darbinieki ir informēti par reformām?

Tiesneši, zemesgrāmatu nodaļu tiesneši, kā arī tiesu un zemesgrāmatu nodaļu darbinieki ir informēti par izmaiņām tiesu un zemesgrāmatu nodaļu darba organizācijā no šī gada 1.februāra. Tieslietu ministrija pirms reformas uzsākšanas informēja tiesu priekšsēdētājus un zemesgrāmatu nodaļu priekšniekus par plānotajām izmaiņām vairākās sanāksmēs.

Vai reformas rezultātā tiks samazināts tiesnešu vai darbinieku skaits?

Tiesu reformas mērķis nav samazināt tiesnešu vai tiesu un zemesgrāmatu nodaļu darbinieku skaitu. Reformas rezultātā nesamazināsies lietu skaits. Ārvalstu prakse liecina, ka reformas rezultātā pastāv iespēja optimizēt tiesu resursus, piemēram, pārdalot tulkošanas darbus mazāk noslogotam tiesu namam. Tiesas priekšsēdētāja pārziņā ir tiesu darbinieku kompetenču un noslodzes izvērtēšana un amata vietu pārskatīšana nepieciešamības gadījumā.

Tieslietu ministrija

Informatīvs materiāls par tiesu reformu Latgales reģionā 2016.gada janvāris

Vai līdz ar reformas ieviešanu tiesnešiem vai darbiniekiem būs jāmaina dzīvesvieta vai jābrauc uz darbu citā pilsētā?

Reformas rezultātā nemainās tiesnešu vai tiesu darbinieku darba vietas, jo Daugavpils tiesas un Rēzeknes tiesa darbība tiks nodrošināta līdzšinējo tiesu atrašanās vietās.

Arī zemesgrāmatu nodaļu darbība tiks nodrošināta līdzšinējo zemesgrāmatu nodaļu atrašanās vietās. Izņēmums ir tikai Ludzas rajona zemesgrāmatu nodaļa: reformas rezultātā Ludzā zemesgrāmatas nodaļas turpmāk nebūs, jo attālums līdz Rēzeknei ir neliels. Gan Ludzas zemesgrāmatu nodaļas tiesnesis, gan arī darbinieki ir informēti par iespējām turpmāk strādāt Rēzeknes tiesas zemesgrāmatu nodaļā Rēzeknē. Šīs izmaiņas neskars iedzīvotājus, jo turpmāk zemesgrāmatu nodaļā nepieciešamos dokumentus varēs iesniegt arī Ludzas tiesā.

Vai tiesu arī turpmāk vadīs līdzšinējais tiesas priekšsēdētājs?

Jā, Daugavpils tiesu un Rēzeknes tiesu vadīs līdzšinējie tiesu priekšsēdētāji. To nosaka grozījumi likumā "Par tiesu varu". Šie grozījumi paredz arī pievienojamo tiesu priekšsēdētāju pilnvaru izbeigšanu līdz ar tiesu reformas ieviešanu. Šo tiesnešu turpmākie darba pienākumi būs saistīti ar tiesneša pamatdarbību – lietu izskatīšanu.

Vai mainīsies tiesu teritorijas?

Reformas rezultātā palielināsies Daugavpils tiesas un Rēzeknes tiesas darbības teritorija. Rēzeknes tiesas darbības teritorija turpmāk aptvers ne tikai Rēzeknes pilsētu, Rēzeknes un Viļānu novadu, bet arī līdzšinējo Balvu un Ludzas rajona tiesas darbības teritoriju, tas ir - Baltinavas, Balvu, Ciblas, Kārsavas, Ludzas, Rugāju, Viļakas un Zilupes novadu.

Daugavpils tiesas darbības teritorija aptvers ne tikai Daugavpils pilsētu un Daugavpils un Ilūkstes novadu, bet arī līdzšinējo Preiļu un Krāslavas rajona tiesas darbības teritoriju, tas ir - Aglonas, Dagdas, Krāslavas, Līvānu, Preiļu, Riebiņu un Vārkavas novadu.

Vai man būs jābrauc uz citu pilsētu, lai iesniegtu tiesā vai zemesgrāmatu nodaļā dokumentus?

Dokumentus gan tiesā, gan zemesgrāmatu nodaļā varēs iesniegt jebkurā līdzšinējās tiesas vai attiecīgi zemesgrāmatu nodaļas atrašanās vietā. Arī Ludzā, neskatoties uz to, ka tur nebūs zemesgrāmatu nodaļa, zemesgrāmatu nodaļas dokumentus pieņems Ludzas tiesas darbinieks.

Reformas rezultātā būtiski palielinās vietu skaits, kur turpmāk varēs iesniegt tiesas un zemesgrāmatu nodaļas dokumentus. Tā kā vairs nepastāvēs strikta iesniedzamo dokumentu vieta, iedzīvotājiem pat būs iespēja, kārtojot kādas citas formalitātes,

Tieslietu ministrija

Informatīvs materiāls par tiesu reformu Latgales reģionā 2016.gada janvāris

piemēram, Daugavpilī, iesniegt Daugavpils tiesā pieteikumu, ko iepriekš varēja iesniegt tikai braucot, piemēram, uz Krāslavas rajona tiesu.

Vai pastāvēs arī citas iespējas, kā iesniegt vai saņemt dokumentus? Vai arī vienmēr jādodas uz tiesu vai zemesgrāmatu nodaļu?

Tiesā dokumentus var iesniegt, izmantojot pasta pakalpojumus vai arī ar pilnvarotas personas starpniecību, kuru lietas dalībnieks ir pilnvarojis vest lietu. Ja lietas dalībnieks nebūs piedalījies tiesas sēdē, (arī gadījumos, ja lietu skata rakstveida procesā) tiesa, kura pasludina tiesas spriedumu nosūta lietas dalībniekiem spriedumu, ja lietas dalībnieks to lūdz. Ja lietas dalībnieks piekritis, tiesa ar viņu sazinās elektroniski.

Attiecībā uz zemesgrāmatu nodaļā iesniedzamiem dokumentiem no 2015.gada 1.maija zvērinātiem notāriem noteikts pienākums nosūtīt elektroniski nostiprinājuma lūgumu zemesgrāmatu nodaļai, ja darījums noslēgts notariālā akta formā. Gadījumā, ja personas rīcībā ir tiesas nolēmums, būvvaldes izdots dokuments, privatizācijas līgums vai Valsts zemes dienesta vai zemes komisijas lēmums par īpašuma tiesību atjaunošanu, un persona izmanto e-parakstu, nostiprinājuma lūgumu var iesniegt elektroniski zemesgrāmatas portālā www.zemesgramata.lv.

Ja personas darījumu slēdz pašas, neiesaistot zvērinātu notāru (vai arī zvērinātam notāram apliecinot tikai parakstus), tad persona nostiprinājuma lūgumu var iesniegt, izmantojot pasta pakalpojumus vai arī izmantojot zvērināta notāra palīdzību. Šādā gadījumā zvērinātam notāram jāmaksā amata atlīdzība atkarībā no patērētā laika, bet pārsvarā šī atlīdzība nepārsniegtu 5,69 euro un pasta izdevumus.

Pašlaik ir veikti visi nepieciešamie pasākumi, lai īpašniekam nebūtu personīgi jāvērsas zemesgrāmatu nodaļā zemesgrāmatas apliecības vai zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmuma par tiesību nostiprināšanu (datorizdrukas) saņemšanai. Zemesgrāmatu likums paredz, ka īpašuma tiesības pārbauda, ieskatoties datorizētajā zemesgrāmatā, un papildu dokumentu iesniegšana vai uzrādīšana iestādēs nav nepieciešama.

Tomēr gadījumā, ja jaunais īpašnieks vēlas saņemt zemesgrāmatas apliecību vai zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmuma datorizdruku, viņam ir iespēja nostiprinājuma lūgumā norādīt, lai minētos dokumentus zemesgrāmatu nodaļa nosūta pa pastu. Tāpat nostiprinājuma lūgumā ir iespējams norādīt, ka zemesgrāmatu nodaļu tiesneša lēmuma datorizdruku vēlas saņemt e-pastā. Papildu maksa par apliecības vai zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmuma datorizdrukas nosūtīšanu pa pastu nav jāmaksā.

Informāciju par zemesgrāmatā ierakstītiem nekustamiem īpašumiem, kā arī zemesgrāmatas nodalījuma norakstus ir iespējams saņemt ne tikai zemesgrāmatu

Tieslietu ministrija

Informatīvs materiāls par tiesu reformu Latgales reģionā 2016.gada janvāris

nodaļās. Šādu informāciju ir iespējams saņemt Tiesu administrācijā, elektroniski valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas portālā www.zemesgramata.lv. Informāciju elektroniski var saņemt autorizējoties portālā www.zemesgramata.lv ar lietotājvārdu un paroli, ko piešķir Tiesu administrācija, ar elektronisko parakstu vai elektronisko identifikācijas karti, vai lielāko komercbanku internetbankas piekļuves rekvizītiem.

Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas portālā www.zemesgramata.lv atrodama informācija arī par zemesgrāmatu nodaļā iesniedzamiem dokumentiem un darbībām, kas personai jāveic, lai zemesgrāmatā ierakstītu nekustamo īpašumu vai nostiprinātu īpašuma tiesības.

Vai tiesa skatīs lietu tur, kur ir iesniegti dokumenti?

Pēc reformas ieviešanas var būt atsevišķi gadījumi, kad lietu izskatīs tiesnesis citā vietā, nevis tajā, kurā iesniegti dokumenti.

Lietu sadales kārtība un citi tiesas darba organizēšanas jautājumi, tostarp lietas pārsūtīšanas kārtības noteikšana, ir tiesas priekšsēdētāja kompetencē.

Līdzšinējā tiesu reformas ieviešanas pieredze liecina, ka noslodzes izlīdzināšanai, pirmkārt, tiek izvērtētas iespējas pārsūtīt rakstveida procesā izskatāmās lietas. Mutvārdu procesā izskatāmo lietu pārsūtīšana notiek tikai tad, ja šo lietu izskatīšanu nav iespējama vai ir būtiski apgrūtināta, piemēram, koncentrējot noteiktu lietu kategorijas vienā no tiesas atrašanās vietām, Tomēr arī šajos gadījumos, nozīmējot lietu izskatīšanu, tiesa ņem vērā, piemēram, lietas dalībnieku nokļūšanas iespējas, ko nereti ietekmē arī sabiedriskā transporta kustība.

Kā es zināšu, kur lieta tiks izskatīta? Vai es sev interesējošo informāciju par tiesvedības gaitu varu iegūt, nevēršoties tiesā?

Tiesa informēs procesa dalībniekus par lietas izskatīšanas vietu un laiku (ar tiesas pavēsti, paziņojumu par lietas izskatīšanu rakstveida procesā u.c. dokumentiem).

Latvijas tiesu portāla manas.tiesas.lv sadaļā "E-pakalpojumi" ir iespējams sekot līdzi tiesvedības gaitai. Ievadot lietas numuru vai tiesas pavēstes numuru, var iegūt informāciju par lietas saņemšanas un izskatīšanas datumu, tāpat arī izskatīšanas rezultātu, kā arī sprieduma spēkā stāšanās datumu.

Autorizēti Latvijas tiesu portāla manas.tiesas.lv lietotāji var izmantot e-pakalpojumu "Manas lietas". Šādā gadījumā papildus tiesvedības gaitas datiem, lietotājs var iegūt informāciju par lietas būtību, samaksātām nodevām un iepazīties ar elektroniskiem dokumentiem (arī skenētiem), ja tādi lietā atrodas. Tāpat autorizēti lietotāji var noklausīties arī tiesas sēžu audioprotokolus. Latvijas tiesu portālā manas.tiesas.lv fiziskas personas var autorizēties ar lietotājvārdu un paroli, ko piešķir Tiesu

Tieslietu ministrija

Informatīvs materiāls par tiesu reformu Latgales reģionā 2016.gada janvāris

administrācija, ar elektronisko parakstu vai elektronisko identifikācijas karti, kā arī lielāko komercbanku internetbankas piekļuves rekvizītiem. Juridiska persona var autorizēties ar lietotājvārdu un paroli, kas pirms tam pieprasīta Tiesu administrācijā, sadarbības līgumā noteiktajā kārtībā.

Kā es varēšu piedalīties lietas izskatīšanā, ja tā tiks pārsūtīta uz citu tiesu – ne tur, kur būs iesniegti dokumenti?

Tiesu lietu izskatīšana notiek rakstveida vai mutvārdu procesā, klātesot lietas dalībniekiem tiesas sēdē. Ja lietu izskata rakstveida procesā, tā tiek izspriesta bez tiesas sēdes, lietas dalībniekiem paziņojot, kad tiesas spriedums ir pieejams tiesas kancelejā. Šādu lietu pārsūtīšana lietas dalībniekiem nerada papildu neērtības saistībā ar nokļūšanu.

Ja lietas izskatīšana notiek mutvārdu procesā un tā tiek pārsūtīta uz citu tiesas namu, lietas dalībnieks piedalās tiesas sēdē klātienē vai ar videokonferences starpniecību. Ja lietas dalībnieks vēlas lietas izskatīšanā piedalīties ar videokonferences starpniecību, lietas dalībniekam jāiesniedz lūgums par videokonferences izmantošanu lietas izskatīšanā.

Gadījumā, ja lietas dalībnieks izvēlas tiesas sēdē piedalīties klātienē un tiesa lemj viņam par labu, tad personai ir tiesības lūgt atlīdzināt tiesas izdevumus, kas radušies sakarā ar ierašanos uz tiesas sēdēm.

Kas notiks ar tām lietām, ko tiesa jau sākusī skatīt. Vai tās līdz ar reformu sāks skatīt no jauna?

Likums "Par tiesu varu" noteic, ka lietu, kuru izskatīšana ir uzsākta, turpina izskatīt tas pats tiesnesis, kurš lietu skatīja līdz reformas ieviešanai. Lietas, kuru izskatīšana pēc būtības nebūs uzsākta līdz reorganizācijas pabeigšanai 2016.gada 1.februārim, tiks nodotas tai tiesai, kurai pievienos citas tiesas. Tāpat šai tiesai tiks nodotas lietas, ja iepriekš izlemtā lietā būs izskatāmi ar tiesas sprieduma izpildi saistīti jautājumi. Šo lietu sadale un izskatīšana notiks pēc jaunajiem noteikumiem, ņemot vērā šo tiesu tiesnešu noslodzi, kā arī to lietu sadales kārtību, ko būs noteicis tiesas priekšsēdētājs. Tāpat šādā kārtībā izskatīs lietas, kuru spriedumus būs atcēlusi apelācijas vai kasācijas instance.